

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar il-Proposta għal Regolament tal-Kunsill dwar il-Programm ta' Riċerka u Tahriġ tal-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika (2019–2020) li jikkomplimenta l-Programm Qafas għar-Riċerka u l-Innovazzjoni Orizzont 2020

(COM(2017) 698 final — 2017/312 (NLE))

(2018/C 237/06)

Relatur: **Jacques LEMERCIER**

Konsultazzjoni	Kummissjoni Ewropea, 18.1.2018 Kunsill tal-Unjoni Ewropea, 10.1.2018
Bażi legali	L-Artikolu 106(a) tat-Trattat Euratom u l-Artikolu 304 TFUE
Kompetenza	Sezzjoni Speċjalizzata għas-Suq Uniku, il-Produzzjoni u l-Konsum
Adottata fis-sezzjoni speċjalizzata	9.3.2018
Adottata fil-plenarja	14.3.2018
Sessjoni plenarja Nru	533
Riżultat tal-votazzjoni (favur/kontra/astensjonijiet)	178/0/7

1. Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet

1.1 Il-programm Euratom 2019–2020 se jkompli l-attivitajiet ta' riċerka tal-Programm Euratom 2014–2018 u huwa kompletament koerenti ma' dan tal-aħhar. Il-proposta tal-Kummissjoni fiha ftit li xejn tibdil. Il-bidliet jaffettwaw fil-biċċa l-kbira l-baġit u għandhom l-għan li jiżguraw il-kontinwità tal-programm.

1.2 Il-KESE jiehu nota ta' dawn il-bidliet billi jikkunsidra l-opinjonijiet preċedenti tiegħu dwar dan is-suġġett ⁽¹⁾.

1.3 L-għan ewlieni tar-riċerka fil-qasam nukleari ffinanzjata minn Euratom huwa li tittejjeb is-sigurtà tat-teknoloġiji nukleari. Il-KESE jemmen li l-aspetti marbutin mas-sigurtà nukleari għandhom jingħataw l-ikbar attenzjoni possibbli. It-tnaqqis u l-ħażna ta' skart radjuattiv b'hajja twila, il-monitoraġġ tal-materjal fissili u l-protezzjoni mir-radjazzjoni għandhom jagħmlu wkoll parti mill-prijoritajiet. Dawn il-linji ta' riċerka għandhom jiġu kondiviżi fil-qafas tal-Forum Ewropew tal-Energija Nukleari (ENEF), lo fi hdanu hija rappreżentata s-soċjetà ċivili, inkluż il-KESE.

1.4 Il-KESE jtenni u jikkonferma l-essenzjal tal-messaġġ li kien għamel dwar din il-kwistjoni f'opinjonijiet preċedenti tiegħu, jiġifieri li l-livell ta' għarfien dwar it-teknoloġiji nukleari, l-użu u l-konsegwenzi tagħhom għandu jinżamm u jiġi żviluppat. Fid-dawl tal-fatt li jaqdi rwol ta' koordinazzjoni fil-qsim tar-riżorsi u l-integrazzjoni tal-isforzi komuni, il-Programm Qafas għar-Riċerka u l-Iżvilupp tal-EURATOM joffri valur miżjud Ewropew sinifikanti f'dan ir-rigward ⁽²⁾.

1.5 Barra minn hekk, il-KESE jfakkar fix-xewqa tiegħu li l-Kummissjoni Ewropea tkompli tappoġġja l-iżvilupp tal-enerġiji rinnovabbli mhux fossili u tipproċedi f'bilanċjar mill-għdid tal-piż tal-enerġija nukleari fit-tahlita tal-enerġija tal-Istati.

1.6 Wara li sehew diversi incidenti f'impjanti Ewropej, issa huwa ppruvat li s-sottokuntrattar huwa fattur ta' incertezza fir-rigward tal-manutenzjoni tal-impjanti tal-enerġija nukleari. Il-KESE huwa tal-fehma li s-sottokuntrattar għandu jkun limitat u strutturat sew.

1.7 Il-KESE jitlob li tingħata attenzjoni speċjali għal dawn il-kwistjonijiet fil-kuntest tal-BREXIT u l-hruġ *de facto* tar-Renju Unit mit-Trattat EURATOM.

⁽¹⁾ ĠU C 34, 2.2.2017, p. 66, ĠU C 181, 21.6.2012, p. 111, u ĠU C 318, 29.10.2011, p. 127.

⁽²⁾ ĠU C 181, 21.6.2012, p. 111 u ĠU C 318, 29.10.2011, p. 127.

2. Is-sens tal-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni

2.1 L-għan tal-proposta tal-Kummissjoni huwa li jiġi adottat regolament ġdid li jestendi l-attivitajiet kollha ta' riċerka mwettqa skont ir-Regolament tal-Kunsill (Euratom) Nru 1314/2013 dwar Programm ta' Riċerka u Tahriġ tal-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika (2014–2018) li jikkomplementa l-Programm Qafas għar-Riċerka u l-Innovazzjoni "Orizzont 2020".

2.2 Il-proposta għall-programm Euratom għall-perjodu 2019–2020 tikkostitwixxi zieda mal-programm "Orizzont 2020". Din tistabbilixxi l-baġit għal azzjonijiet diretti u indiretti, tistabbilixxi l-għanijiet ta' riċerka u żvilupp u telenka l-istrumenti ta' appoġġ ta' riċerka u żvilupp.

2.3 Skont l-Artikolu 7 tat-Trattat tal-Euratom, il-programm attwali (2014–2018) huwa stabbilit għal perjodu li ma jeċċedix hames snin. Il-proposta għandha l-għan li tiżgura l-kontinwazzjoni mhux interrotta tal-programm fl-2019 u l-2020. Dan l-approċċ se jiżgura konsistenza akbar mal-iskeda tal-programm "Orizzont 2020". L-interess huwa saħansitra ikbar peress li l-programmi tal-Orizzont 2020 u Euratom għandhom għanijiet ta' benefiċċju għaż-żewġ naħat.

3. Kummenti ġenerali

3.1 Il-KESE jiehu nota tal-konklużjonijiet tal-Kummissjoni dwar l-evalwazzjoni interim tal-Programm Euratom 2014–2018 u b'mod partikolari tal-fatt li l-analiżijiet imwettqa mill-Kummissjoni "ma żvelaw l-ebda evidenza li titfa' dubju fuq l-istrategija u l-format tal-programm 2014–2018 jew li jehtieġu reviżjoni tal-kamp ta' applikazzjoni, l-attivitajiet, jew il-modalità ta' implimentazzjoni tal-programm għas-snin 2019–2020".

3.2 Il-KESE jinnota wkoll li l-konsultazzjoni pubblika mwettqa bejn Ottubru 2016 u Jannar 2017 biex tiddokumenta l-evalwazzjoni interim tal-Programm Euratom 2014–2018 u l-proposta tal-Programm Euratom 2019–2020 żvelat valutazzjonijiet ġeneralment pożittivi: 80 % tal-partecipanti sabu l-programm rilevanti (jaqblu jew jaqblu hafna). Barra minn hekk, il-partecipanti fahhru hafna r-riżultati miksuba f'dak li għandu x'jaqsam mal-edukazzjoni u t-tahriġ, ir-riċerka dwar il-ġestjoni tal-iskart, is-sikurezza tar-reatturi eżistenti u r-riċerka dwar il-fużjoni. Madankollu, il-programm ma jidherx li kellu effett ta' lieva fuq l-investimenti privati.

3.3 Fl-aħhar nett, il-Kummissjoni hija impenjata li tiżgura li r-rakkomandazzjonijiet magħmula mill-partijiet interessati differenti jiġu meħuda inkunsiderazzjoni fit-tnejn tal-Programm ta' Hidma tal-Euratom 2019–2020 jew bħala parti mill-attivitajiet normali tagħha ta' kontroll u ta' ġestjoni tal-programm Euratom u li r-rakkomandazzjonijiet dwar kwistjonijiet fit-tul jiġu diskussi fil-valutazzjoni tal-impatt ex ante tal-Programm Euratom, inkluża fil-qafas finanzjarju pluriennali l-ġdid (wara l-2020).

3.4 Il-KESE jiehu nota ta' dan ta' hawn fuq u b'kont meħud tal-opinjoni preċedenti tiegħu dwar dan is-sugġett, jagħti l-appoġġ tiegħu għall-proposta tal-Kummissjoni.

3.5 Billi jibni fuq l-opinjoni preċedenti tiegħu, il-KESE jenfasizza li l-għan ewlieni tar-riċerka fil-qasam nukleari ffinanzjata minn Euratom huwa li tittejjeb is-sigurtà tat-teknoloġiji nukleari. Il-KESE jemmen li l-aspetti marbutin mas-sigurtà nukleari għandhom jingħataw l-ikbar attenzjoni possibbli. It-tnaqqis u l-ħażna ta' skart radjuattiv b'hajja twila, il-monitoraġġ tal-materjal fissili u l-protezzjoni mir-radjazzjoni għandhom jagħmlu wkoll parti mill-prijoritajiet.

3.6 Il-KESE jerga' jenfasizza li l-livell ta' għarfien dwar it-teknoloġiji nukleari, l-użu u l-konsegwenzi tagħhom għandu jinżamm u jiġi żviluppat. Fid-dawl tal-fatt li jaqdi rwol ta' koordinazzjoni fil-qsim tar-riżorsi u l-integrazzjoni tal-isforzi komuni, il-Programm Qafas għar-Riċerka u l-Iżvilupp tal-EURATOM joffri valur miżjud Ewropew sinifikanti f'dan ir-rigward⁽³⁾.

Brussell, l-14 ta' Marzu 2018.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Georges DASSIS

⁽³⁾ ĠU C 181, 21.6.2012, p. 111 u ĠU C 318, 29.10.2011, p. 127.